

УДК 352.07:303.833.5

Л. Михайлишин

МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО УПРАВЛІННЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Розглянуто основні моделі організації місцевого управління, здійснено їх порівняльний аналіз. Показано різноманітність організаційних форм місцевого управління на прикладі США та Німеччини. Виокремлено критерії відмінності моделей організації місцевого управління зарубіжних країн.

Ключові слова: місцеве управління, англо-саксонська модель організації місцевого управління, континентальна модель організації місцевого управління, змішана модель організації місцевого управління, іберійська модель організації місцевого управління, радянська модель організації місцевого управління, форми міського управління: рада – мер, рада – менеджер, комісійна форма.

Залежно від устрою і форм внутрішніх суспільних та політичних взаємовідносин кожна держава має свої індивідуальні особливості, які, своєю чергою, впливають на особливі, унікальні в кожній країні відносини між загальнодержавними та місцевими владними інституціями, між органами державного управління та самоврядними інституціями. Проте, незважаючи на велику різноманітність цих взаємозв'язків, можна говорити не про індивідуальність, а про подібність систем місцевого управління. Метою статті є характеристика основних моделей організації місцевого управління та виокремлення критеріїв, за якими відрізняються ці моделі. Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- охарактеризувати основні моделі організації місцевого управління;
- здійснити їх порівняльний аналіз;
- розкрити різноманітність організаційних форм місцевого управління в різних країнах;
- виокремити критерії, за якими можна розрізнити основні моделі організації місцевого управління.

Об'єктом дослідження є організація місцевого управління в різних країнах, а предметом дослідження – особливості моделей організації місцевого управління.

Багато науковців, зокрема В. Григор'єв [1], доводять, що в світовій практиці сформувалися декілька моделей організації місцевої влади – *англо-саксонська* (англійська чи англо-американська), *континентальна* (європейська чи французька), *змішана* (гібридна) і *радянська*.

Також деякі науковці, зокрема П. Біленчук, В. Кравченко, М. Підмогильний [2], О. Лазор [3], вирізняють, окрім перелічених вище моделей організації місцевого управління, ще *іберійську* модель (Португалія, Мексика, Бразилія), відповідно до якої управління на всіх субнаціональних рівнях здійснюють обрані територіальними громадами представницькі органи місцевого самоврядування (ради) та відповідні головні посадові особи місцевого самоврядування, які, стаючи головами відповідних рад, одночасно затверджуються центральними органами державної влади в адміністративно-територіальних одиницях.

У додаток до згаданих вище систем управління на місцях О. Лазор, А. Клікунов [4] виокремлюють нову, авторитарну за змістом, *радянсько-континентальну* модель управління на місцях, яка є своєрідним поєднанням радянської та континентальної моделей. Її характеризує те, що на всіх субнаціональних рівнях, за винятком сіл, селищ міського типу та міст районного підпорядкування, одночасно функціонують виборні органи територіальних громад (ради) з дуже обмеженими повноваженнями та призначені представники центральної влади, що формують виконавчі органи місцевого управління (виконкоми); на низовому рівні сіл, селищ міського типу та міст районного підпорядкування функціонують винятково виборні органи первинної територіальної громади, позаяк виконкоми у цих громадах є підконтрольними органам виконавчої влади вищого рівня.

В. Григор'єв [5] до перелічених вище моделей долучає ще *модель організації місцевого управління в країнах "третього світу"*. Як приклад, наводиться організація місцевого управління в Індії, основною характеристикою якої є запозичення основи з розвинутих демократичних країн, але водночас перенасичена жорстким адміністративним контролем. Для прикладу, більшість характеристик системи місцевого самоврядування Індії дуже подібні до системи місцевого самоврядування у Великобританії. Проте тут присутні і такі особливості, які абсолютно не властиві англосаксонській моделі організації влади на місцях. Тобто пряме державне управління на місцях через урядовців, яке охоплює всі рівні територіального поділу [6].

Для нашого дослідження найбільший зацікавлення являють країни з класичними моделями організації місцевого управління: англо-саксонською (Великобританія, США), континентальною (Франція, Італія, Польща) та змішаною системою (ФРН, Японія). Доцільно зауважити, що досвід саме цих країн із реформування системи самоврядування є необхідним та корисним для України.

Англо-саксонська модель (рис. 1) сформувалась у Великобританії – на батьківщині класичних муніципальних реформ. Вона діє також і в США, Канаді, Австралії та інших країнах із англо-саксонською системою права. Для цієї моделі характерним є відсутність уповноважених представників уряду, які опікуються виборними органами на місцях. Муніципалітети розглядаються як автономні утворення, які діють в межах наданих їм повноважень.

Низка країн із такою системою організації місцевого управління поряд із представницькими органами населення безпосередньо обирає і деяких посадових осіб. При цьому значними повноваженнями наділяються постійні і тимчасові комітети представницьких органів місцевої влади. Вони можуть бути галузевими – за конкретним напрямом муніципальної діяльності, функціональними – відповідно до найзагальніших, комплексних питань (комітет з кадрів, юстиції тощо) і територіальними – з питань комплексного розвитку конкретних районів.

Робота в комітеті, ознайомлення з рекомендаціями та висновками експертів дають можливість депутату стати компетентним у конкретній галузі, достатньо кваліфіковано оцінювати правові акти, встановлювати постійні тісні контакти з керівництвом відповідних підрозділів виконавчих структур і контролювати їх діяльність. Водночас зворотною стороною такої професіоналізації депутатів, яку вони отримують унаслідок постійної практичної управлінської діяльності, є звуження кола осіб, які займаються підготовкою важливих правових рішень, оскільки представницький орган здебільшого, прислухається до рекомендацій комітетів і приймає схвалені ними документи.

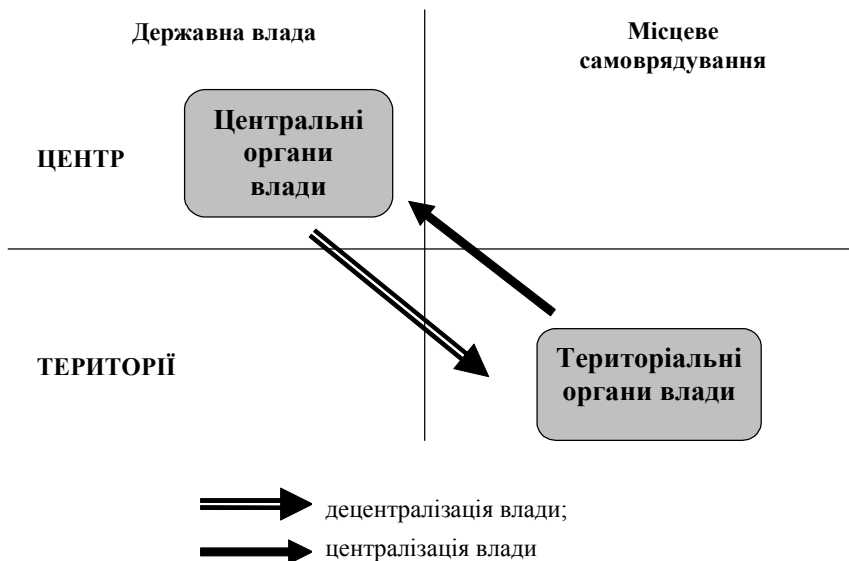

Рис. 1. Англо-саксонська модель організації місцевого управління

У Великобританії та окремих штатах США деякі комітети наділені ще і розпорядчими функціями. Вони управляють певними напрямками муніципальної діяльності і фактично відіграють роль виконавчого органу. Структура виконавчих апаратів місцевого управління в США є надзвичайно різноманітною, складність якої в США є результатом відмінностей у законодавстві штатів і самостійності рад у вирішенні питань організації виконавчих органів. Характерним принципом в організації апарату місцевого управління в США є принцип “стримувань і противаг”. Так, міських урядовців часто обирає безпосередньо населення, що забезпечує їм перевагу в відносинах із муніципальними радами. У містах США склалося три основні форми устрою виконавчих органів: рада – мер, рада – менеджер, комісійна модель, порівняльний аналіз яких подано в табл. 1. Кожна з цих форм має свої визначальні риси, переваги та недоліки.

Щодо розподілу повноважень, то в країнах із англо-саксонською моделлю утвердився принцип “позитивного регулювання” діяльності органів місцевого самоврядування, відповідно до якого вони вправі здійснювати тільки такі дії, які передбачені законодавством.

Важливим джерелом компетенції місцевих органів (насамперед Великобританії) є судові прецеденти, які в багатьох випадках регулюють і конкретизують компетенцію місцевих органів, що встановлюється парламентськими актами.

Незважаючи на відсутність представника з центру на місцях, у країнах із англо-саксонською моделлю здійснюється загальний державний контроль над діяльністю місцевих органів. Так, наприклад у Великобританії такий контроль здійснює ціла низка міністерств і відомств, які послідовно змінюють один одного: управління місцевих органів влади; міністерство планування міста і села; міністерство місцевих урядів і планування; міністерство житлового будівництва і органів місцевої влади; міністерство місцевих органів; міністерство навколишнього середовища.

Таблиця 1

Організаційні форми міського управління в США

Назва форми	Функції			Дотермінове припинення повноважень мера	Недоліки моделі
	мера	ради	ради		
1	2	3	4	5	
сильний мер – слабка рада	– мера обирає все населення; – володіє правом вето на рішення ради; – самостійно та одноосібно керує адміністрацією; – формує кадровий склад аміні-страції; – відає питаннями бюджету	– має право відмінити вето мера кваліфікованою більшістю; – має контролюючі функції; – готує законодавчі рішення	через місцевий референдум	– концентрація влади в руках мера призводить до напружених відносин між радою і мером; – мер суміщає функції і адміністративного керівництва	
слабкий мер – сильна рада	– головує в раді; – у вирішенні кадрових питань мер повинен узгоджувати свої дії з радою; – має контролюючі функції; – виконує представницькі функції	– обирає мера з числа депутатів; – обирає секретаря міської ради, скарбника, податкового чиновника, прокурора; – здійснює управління місцевими справами через комітети	з ініціативи чи ради населення	– у містах зі складними соціально-економічними проблемами ця модель є неефективною, тому зараз вона використовується в невеликих містах	
рада – менеджер	– мер не користується реальною владою; – головує в раді, виконує церемоніальні функції; – реальне управління здійснює менеджер, найнятий за контрактом	– обирає мера; – здійснює контролюючі функції; – формує комісію із прийняття менеджера	з ініціативи чи ради населення	– малі муніципалітети не мають достатніх фінансових ресурсів для найму менеджера	
Комісійна	– мер може бути обраний безпосередньо населенням; – виконує представницькі функції; – головує на засіданнях ради комісіонерів	– функції ради виконує комісія; – обрані особи керують певною галуззю в господарстві міста; – може 3-поміж членів комісії обирати мера	з ініціативи населення	– відсутність достатньої кваліфікації в комісіонерів; – суміщення функцій законодавців та адміністраторів	

Найпоширенішою формою державного контролю над органами місцевого самоврядування є інспектування. Наприклад, відповідно до закону про поліцію, Міністерство внутрішніх справ щорічно проводить інспектування поліційної служби. При незадовільних результатах перевірки уряд може санкціонувати такий захід, як передання на певний термін повноважень і служб муніципалітету іншим місцевим органам або чиновникам, яких призначає міністр. Урядові органи мають право проводити розслідування діяльності муніципалітетів. Ці розслідування здійснюють відповідні міністерства в підконтрольних їм місцевих службах. У США функціонування місцевого управління регулюється винятково штатами. Правовий статус закладів, що займаються питаннями місцевого управління, різноманітний: від структурного підрозділу в одних штатах, до департаменту – в інших. Вони регулюють фінансово-економічну і правову діяльність муніципалітетів, забезпечують їх необхідною інформацією, рекомендаціями тощо. Поряд із цим губернатори багатьох штатів можуть контролювати функціонування органів місцевого самоврядування шляхом видання виконавчих наказів, а також накладати вето на їх рішення [7].

Отже, англо-саксонська модель (Великобританія, Австралія, Канада, Нова Зеландія, США) визначається тим, що на всіх субнаціональних рівнях управління функціонують органи місцевого самоврядування, а місцеві органи виконавчої влади загальної компетенції не створюються. Цій моделі властивий такий набір принципів організації влади:

- “принцип позитивного регулювання” діяльності місцевих органів влади: обсяг їх повноважень устанавлюється шляхом докладного переліку їх прав та обов’язків. У випадку вчинення дій, що виходять за межі перерахованих норм, вони визнаються незаконними;

- відсутнє пряме підпорядкування органів місцевого самоврядування центру. Представницькі органи діють автономно у межах наданих ним повноважень. Комісії (комітети), що діють у структурі представницьких органів місцевої влади, наділяються широкими повноваженнями та правами у сфері прийняття рішень;

- відсутність уповноважених осіб центрального уряду на місцях, тобто посадових осіб, які опікують представницькі органи місцевого самоврядування, що їх вибирає населення певних адміністративно-територіальних одиниць;

- виборність вищих посадових осіб місцевого самоврядування;

- система місцевих органів влади складається з різних організаційних форм, адже законодавчо установлені майже чіткі критерії розмежування компетенцій для міської та сільської місцевостей. Муніципалітети здебільшого створюються тільки у містах. Саме міському рівню надається особлива увага;

- загалом, властивий непрямий контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування, який здійснюється через суд та центральні міністерства [8].

У континентальній Європі, франкомовній Африці, Латинській Америці поширена *континентальна модель*, основою якої є поєднання “прямого державного управління на місцях” та місцевого самоврядування (рис. 2). Батьківщиною цієї моделі є Франція, тому часто її називають французькою. Для неї властиво пряме державне управління на місцях в усіх адміністративно-територіальних одиницях.

Так, у Франції комісар Республіки – це представник влади в департаменті. З метою забезпечення національних інтересів йому доручено вести нагляд за дотриманням законів, регламентів і урядових рішень. Під керівництвом міністрів він керує державними службами в департаменті. Аналогічне становище посідає комісар Республіки в реґіоні.

В Італії, муніципальна система якої належить до французького типу, в кожному адміністративно-територіальну одиницю скеровується агент центральної влади –

представник держави. У провінції таким представником є префект – призначений центральним урядом чиновник, який керує діяльністю державної адміністрації на довірених йому територіях. У комунах функції представника виконує синдако. Одночасно він є головою комунальної джунти (виконавчий орган). Синдако обирає комунальна рада. Вступаючи на посаду, він приносить присягу префекту провінції – представнику держави.

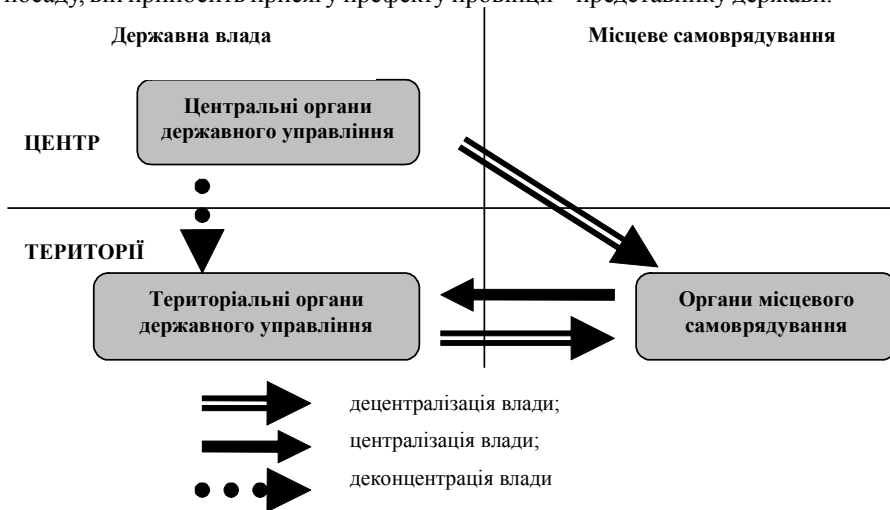

Рис. 2. Континентальна модель організації місцевого управління

В областях Швеції представником центру є губернатор, якого призначає і звільняє уряд без встановлення конкретного терміну перебування на посаді. Він контролює різні периферійні служби центральних відомств, поліцейне управління області, представницькі місцеві органи.

Аналогічно функціонують префекти в префектурах Греції, губернатори в провінціях Іспанії. У Бельгії нагляд за муніципальними управліннями здебільшого здійснює муніципальний секретар, якого представляє центральний уряд. Представники центральної влади на місцях відіграють значну роль і в країнах Латинської Америки.

Для континентальної моделі характерним є також певне ієрархічне підпорядкування нижчих ланок вищим. Так, наприклад, Конституція Італії надає областям право контролю за законністю актів провінції та комун. Це положення отримало розвиток у законодавстві країни і обласних статутах.

У країнах з континентальною моделлю утвердився принцип “негативного регулювання” діяльності органів місцевого самоврядування, згідно з яким вони мають право здійснювати усі дії, які прямо не заборонені законом.

Отже, континентальна модель нагадує ієрархічну піраміду, за якою передаються різноманітні директиви, інформація у рамках якої на центральні органи влади активно працює ціла мережа їх агентів на місцях [9].

Континентальна, чи французька модель (Франція, Італія, Іспанія, Бельгія, деякі країни східної та центральної Європи та Латинської Америки) визначається розвинутою системою адміністративного контролю центральної влади над місцевими органами і ланцюговою, ієрархічною системою командування. Виділяють два її різновиди:

– на всіх субнаціональних рівнях, за винятком низового, одночасно функціонують виборні органи територіальної громади та призначені представники центральної влади; на

низовому рівні функціонують винятково органи первинної територіальної громади (Франція, Італія);

– на низовому рівні створюються лише органи місцевого самоврядування, а на ре'іональному та субре'іональному рівнях функціонують призначені місцеві державні адміністрації загальної компетенції та (чи) виборні органи місцевого самоврядування, що представляють інтереси територіальних громад “природних” адміністративно-територіальних одиниць на ре'іональному (субре'іональному) рівні (Польща, Болгарія, Туреччина, Фінляндія, Ірак).

Отже, принципи “континентальної” побудови місцевого управління такі:

– “принцип негативного регулювання”, згідно з яким місцеві владні органи мають право здійснювати усі дії, які прямо не заборонено законом. Обсяг і зміст повноважень місцевих органів визначається залишковою вільною просторою, яка за законом не надана іншим державним органам;

– переважає поєднання прямого державного управління на місцях та місцевого самоврядування. Це має прояв у двох особливостях:

1) визначена підпорядкованість нижчих ланок вищим, зокрема може бути передбачено право здійснювати загальний та спеціальний контроль за законністю актів місцевих органів влади;

2) на місцях діють уповноважені центрального уряду (наприклад, у Франції це комісари);

– представницькі органи не створюються на певних ре'іональних (субре'іональних) рівнях (наприклад, у Франції їх немає в округах та кантонах);

– контроль за діяльністю органів влади місцевого самоврядування існує у різних формах та здійснюється з широкого кола питань;

– однотайна побудова системи органів влади місцевого самоврядування на місцевому рівні: правами муніципалітетів користаються як міські, так і сільські громади (незалежно від розмірів території та чисельності населення) [10].

У деяких країнах (Австрія, Німеччина, Японія) функціонує змішана (“гібридна”) модель місцевого самоврядування. Вона має подібні риси як англо-саксонської, так і континентальної моделі, крім того вона має певні специфічні риси. Так, наприклад, у деяких ланках місцевого самоврядування виборний орган є одночасно і ланкою муніципального управління і представником державної адміністрації. Для прикладу, в Німеччині є адміністративні одиниці, які називають урядовими округами, де чільне становище в управлінні займають урядові президенти, яких призначають уряди земель [11].

Змішана (англо-саксонсько-європейська) модель (Німеччина, Японія) характеризується симбіозом англо-саксонської та континентальної моделей:

– принцип змішаного позитивного та негативного регулювання діяльності місцевих органів влади: певне коло питань є згадане у законі, але у багатьох випадках влада вищого рівня допускає вихід за межі цих повноважень, і так звані остаточні повноваження можуть бути використаними місцевими органами самоврядування;

– відсутнє пряме підпорядкування органів місцевого самоврядування центру.

Представницькі органи діють автономно у межах наданих ним повноважень;

– відсутність уповноважених осіб центрального уряду на місцях;

– виборність вищих посадових осіб місцевого самоврядування;

– система органів місцевого управління складається з різних організаційних форм, наприклад у Німеччині їх визначають на рівні землі відповідними положеннями (їх порівняльний аналіз запропоновано в табл. 2);

– поєднання прямого та непрямого контролю за діяльністю органів місцевого управління.

Таблиця 2

Основні засади функціонування місцевих рад у Німеччині

Назва землі	Особливості функціонування місцевих рад		Особливості функціонування керівної посадової особи місцевої ради						Рекламація рішень ради та комісії	
	період каденції, роки	прохідний бар'єр, %	назва	спосіб обрання	період каденції, роки	можливість відкликання у раді	у комісіях	голування	через розбіжності з законодавством	через нехтування волею громади
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Баден-Вюртемберг	5	немає	(обер-) бургомістр	обирається громадою	8	ні	так	так	так	так
Баварія	6	немає	перший або обербургомістр	обирається громадою	6	ні	так	так	так	ні
Бранденбург	5	немає	(обер-) бургомістр	обирається громадою	на громадських засадах – 5 бургомістр-посадовець – 8	так	ні	ні	так	ні
Бремерхафен	4	5	магістрат із обербургомістром	обирається радою	8	так	ні	ні	так	ні
Гессен	4	5	Правління громади (бургомістр та уповноважені)	бургомістр обирається громадою	6	так	ні	ні	так	так
Мекленбург-Передня Померанія	5	5	(обер-) бургомістр	обирається народом	на громадських засадах – 5; бургомістр – посадовець – 7 – 9	так	ні	так	так	так
Нижня Саксонія	5	немає	(обер-) бургомістр	обирається громадою	5	так	ні	ні	так	ні

Закінчення табл. 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Нордхайн-Вестфалія	5	5	(обер-) бургомістр	обирається громадою	5	так	так	так	так	так
Рейнланд-Пфальц	5	3,03	(обер-) бургомістр	обирається громадою	на громадських засадах – 5; бургомістр-посадовець – 8	так	так	так	так	так
Саарланд	5	5	(обер-) бургомістр	обирається громадою	8	так	так	так	так	ні
Саксонія	5	немає	(обер-) бургомістр	обирається громадою	7	так	так	так	так	так
Саксонія-Анхальт	5	немає	(обер-) бургомістр	обирається громадою	7	так	ні	так	так	так
Шлезвіг-Гольштайн (сільські громади)	5	5	бургомістр	обирається громадою (радону)	5	так	так	ні	так	так
Шлезвіг-Гольштайн (міста)	5	5	(обер-) бургомістр	обирається громадою (радону)	регулювання каденції здійснюється згідно з статутом	так	ні	ні	так	так
Тюрингія	5	5	(обер-) бургомістр	обирається громадою	бургомістр-посадовець – 6; на громадських засадах – 5	так	так	так	так	ні

Підсумовуючи викладене вище, доцільно виокремити декілька критеріїв, за якими можна розрізнити основні моделі організації місцевого управління:

- спосіб регулювання діяльності органів місцевого управління;
- підпорядкування органів місцевого управління та самоврядування центру;
- наявність уповноважених осіб центрального уряду на місцях;
- спосіб вступу на посаду уповноважених осіб;
- наявність різних організаційних форм місцевого управління;
- форма контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування.

Порівняльний аналіз моделей організації місцевого управління відповідно до встановлених критеріїв подано в табл. 3.

Таблиця 3

Порівняльний аналіз основних моделей місцевого управління

Критерій	Модель		
	англо-саксонська	континентальна	змішана
Спосіб регулювання діяльності органів місцевого управління	принцип позитивного регулювання	принцип негативного регулювання	позитивне та негативне регулювання
Підпорядкування органів місцевого управління та самоврядування центру	відсутнє пряме підпорядкування органів місцевого управління центру	поєднання прямого державного управління на місцях та місцевого самоврядування	відсутнє пряме підпорядкування
Наявність уповноважених осіб центрального уряду на місцях	відсутність уповноважених осіб центрального уряду на місцях	представницькі органи не створюються на певних регіональних (субрегіональних) рівнях	відсутність уповноважених осіб центрального уряду на місцях
Спосіб вступу на посаду уповноважених осіб місцевого управління	виборність вищих посадових осіб місцевого самоврядування	поєднання виборності і призначення посадових осіб	виборність вищих посадових осіб
Організаційні форми місцевого управління	система органів місцевого управління складається з різних організаційних форм	одноманітна форма побудови органів місцевого управління	різні організаційні форми
Форма контролю	непрямий контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування	контроль існує у різних формах та здійснюється з широкого кола питань	використання прямого та непрямого контролю за діяльністю органів місцевого управління

Висновки

1. Більшість вчених виокремлюють англо-саксонську, континентальну та змішану моделі організації місцевого управління. Окрім того, деякі науковці додають до них іберійську, радянсько-континентальну модель, модель організації місцевого самоврядування у країнах “третього світу”.

2. Розглянувши основні моделі організації місцевого управління, доцільно виокремити декілька критеріїв, за якими можна їх розрізнити:

- спосіб регулювання діяльності органів місцевого управління;
- підпорядкування органів місцевого управління та самоврядування центру;
- наявність уповноважених осіб центрального уряду на місцях;
- спосіб вступу на посаду уповноважених осіб;
- наявність різних організаційних форм місцевого управління;
- форма контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування.

3. Здійснивши аналіз моделей організації місцевого управління, варто констатувати, що країни з англо-саксонською та змішаною моделями відрізняються різноманітністю організаційних форм здійснення місцевого управління. Наприклад, в США використовують такі організаційні форми: рада – мер, рада – менеджер, комісійна форма. У Німеччині використовуються також різні форми організації місцевого управління, залежно від положення, яке прийняте у відповідній землі.

Література

1. Григорьев В. А. Эволюция местного самоуправления. Отечественная и зарубежная практика: Монография. – К.: Истина, 2005. – С. 309.
2. Біленчук П. Д., Кравченко В. В., Підмогильний М. В. Місцеве самоврядування в Україні (муниципальне право). – К.: Атака, 2000. – 304 с.
3. Лазор О. Д. Основи місцевого самоврядування. – Львів: ЛПІДУ УАДУ, 2003. – 164 с.
4. Лазор О. Д., Лазор О. Я., Клікунов А. В. Організація влади у містах пострадянської Білорусі та України: компаративний аналіз: Монографія. – Львів: Ліга-Прес, 2005. – 104 с.
5. Григорьев В. А. Эволюция местного самоуправления. Отечественная и зарубежная практика... – С. 314.
6. Там же. – С. 314.
7. Там же. – С. 312.
8. Лазор О. Д. Основи місцевого самоврядування... – 164 с.
9. Григорьев В. А. Эволюция местного самоуправления. Отечественная и зарубежная практика... – С. 312, 313.
10. Лазор О. Д. Основи місцевого самоврядування... – 164 с.
11. Григорьев В. А. Эволюция местного самоуправления. Отечественная и зарубежная практика... – С. 313.

L. Mykhaylyshyn

ORGANIZATION MODELS OF LOCAL GOVERNMENT: COMPARATIVE ANALYSIS

Basic models of local government organization are considered, their comparative analysis is carried out. The variety of organization forms of local government on the example of the USA and Germany are shown. The distinction criteria of organization models of local government in foreign countries are specified.

Key words: local government, Anglo-Saxon organization model of local government, continental organization model of local government, mixed organization model of local government, Iberian organization model of local government, Soviet organization model of local government, urban government forms: council-mayor, council-manager, commission form.